

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 11ης Ιουλίου 1989 *

Στην υπόθεση 246/86,

SC Belasco, Compagnie générale des asphaltes, Antwerpse Teer- en Asphaltbedrijf NV, De Boer en Co. NV, Kempisch Asphaltbedrijf NV, Limburgse Asphaltfabrieken PVBA, Lummerzheim en Co. NV, Vlaams Asphaltbedrijf Huyghe en Co. PVBA, εκπροσωπούμενες από τους André De Bluts, Georges Vandersanden και Lucette Defalque, δικηγόρους Βρυξελλών, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο το δικηγόρο Biver, 8, rue Zithe,

προσφεύγουσες,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από την Claire Durand, μέλος της νομικής της υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Γεώργιο Κρεμλή, επίσης μέλος της νομικής της υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

υποστηριζόμενης από το δικηγόρο

Guido Aerts, υπό την ιδιότητά του ως συνδίκου πτωχεύσεως της εταιρείας usines Pol Madou NV, εκπροσωπούμενο από τον Michel Waelbroeck, δικηγόρο Βρυξελλών, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο το δικηγόρο Ernest Arendt, 4, avenue Marie-Thérèse,

παρεμβαίνοντα,

που έχει ως αντικείμενο την ακύρωση της αποφάσεως της Επιτροπής, της 10ης Ιουλίου 1986, στην υπόθεση IV/31.371, σχετικά με τη διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

της Συνθήκης ΕΟΚ (ΕΕ L 232, σ. 15) και, επικουρικά, την ακύρωση ή τουλάχιστον τη μείωση των προστίμων που τους επιβλήθηκαν,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα)

συγκείμενο από τους R. Joliet, πρόεδρο τμήματος, Sir Gordon Slynn, J. C. Moitinho de Almeida, G. C. Rodríguez Iglesias και M. Zuleeg, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: J. Mischo

γραμματέας: J. A. Pompe, βοηθός γραμματέας

λαμβάνοντας υπόψη την έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση και κατόπιν των προφορικών διαδικασιών της 21ης Απριλίου 1988 και της 14ης Φεβρουαρίου 1989,

αφού άκουσε το γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του στις συνεδριάσεις της 5ης Μαΐου 1988 και της 28ης Φεβρουαρίου 1989,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με δικόγραφο που κατατέθηκε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 23 Σεπτεμβρίου 1986, η société coopérative des asphalters belges (στο εξής: Belasco), οι εταιρείες Compagnie générale des Asphaltes SA (στο εξής: Asphaltco), Antwerpse Teer- en Asphaltbedrijf NV (στο εξής: ATAB), De Boer en Co. NV (στο εξής: De Boer), Kem- pisch Asphaltbedrijf NV (στο εξής: KAB), Limburgse Asphaltfabrieken PVBA, (στο εξής: LAF), Lummerzheim en Co. NV (στο εξής: Lummerzheim), και Vlaams Asphalt- bedrijf Huyghe en Co. PVBA (στο εξής: Huyghe), άσκησαν, δυνάμει του άρθρου 173, εδάφιο 2, της Συνθήκης ΕΟΚ, προσφυγή με την οποία ζητούν, κυρίως, την ακύρωση της αποφάσεως 86/399 της 10ης Ιουλίου 1986 (IV/31 371, ΕΕ L 232, σ. 15), με την οποία η Επιτροπή διαπίστωσε ότι οι επιχειρήσεις αυτές είχαν διαπράξει διάφορες παραβάσεις του άρθρου 85 της Συνθήκης, και, επικουρικώς, την ακύρωση ή, τουλάχισ- στον, τη μείωση των προστίμων που τους επιβλήθηκαν δυνάμει αυτής της αποφάσεως.

- 2 Η Belasco είναι μία συνεταιριστική εταιρεία που συστήθηκε το 1955 και αποτελείται από βέλγους παραγωγούς ασφαλτούχων επενδύσεων. Οι λοιπές προσφεύγουσες είναι μέλη αυτής της εταιρείας, η κύρια δραστηριότητα της οποίας είναι η συμμετοχή στη σύνταξη προδιαγραφών του Institut belge de normalisation (βελγικού οργανισμού τυποποίησης, στο εξής: IBN).
- 3 Τα μέλη της Belasco συνήψαν μεταξύ τους μία σύμβαση, που άρχισε να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 1978 και η οποία προέβλεπε κυρίως τον καθορισμό τιμών και όρων πωλήσεως για κάθε παράδοση ασφαλτούχων επενδύσεων στο Βέλγιο, τη θέσπιση ποσοστάσεων κατανομής οι οποίες καθόριζαν το μερίδιο στην αγορά που αναλογούσε σε κάθε ένα από τα μέλη, την πραγματοποίηση συλλογικών διαφημιστικών ενεργειών, τη μελέτη και προώθηση μέτρων τυποποίησης και ορθολογικής οργάνωσης της παραγωγής και της διανομής, καθώς και απαγόρευση προσφοράς δώρων στους πελάτες και πωλήσεις με ζημία. Η σύμβαση αυτή αντικατέστησε μία συμφωνία που είχε συναφθεί στο τέλος του 1966 και είχε ανάλογους όρους.
- 4 Η σύμβαση προέβλεπε, επιπλέον, τη λήψη μέτρων προστασίας προς αντιμετώπιση του ανταγωνισμού εκ μέρους αλλοδαπών επιχειρήσεων ή που προερχόταν από τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων ή την ανακάλυψη υποκατάστατων προϊόντων. Εξάλλου, τα μέλη της Belasco ανέλαβαν την υποχρέωση να συνεισφέρουν για την αγορά κάθε εγκαταστάσεως παραγωγής των εν λόγω προϊόντων, σε περίπτωση πτωχεύσεως ή πωλήσεως μιας επιχειρήσεως συνεπεία ασκήσεως δικαιωμάτων τρίτων, καθώς και να μην πωλούν ή εκμισθώνουν εγκαταστάσεις παραγωγής τέτοιων προϊόντων. Η τήρηση των καθοριζομένων τιμών, ποσοστάσεων και εκπτώσεων ελεγχόταν από έναν λογιστή εμπειρογνώμονα, προβλέπονταν δε κυρώσεις για την μη τήρηση της συμβάσεως ή των αποφάσεων που λαμβάνονταν από τη γενική συνέλευση. Σε μια τέτοια περίπτωση, οι επιχειρήσεις ήταν υποχρεωμένες να καταβάλουν ένα ποσό κατ' αποκοπή σε ένα κοινό ταμείο, αλλιώς το ποσό αυτό θα ληφθεί από την εγγύηση την οποία είχε καταβάλει κάθε εταιρεία σε ρευστό χρήμα στη Belasco.
- 5 Η σύμβαση αυτή τέθηκε σε εφαρμογή με αποφάσεις της γενικής συνελεύσεως της Belasco και συμπληρώθηκε με δύο συμφωνίες, που συνήφθησαν τον Μάιο και τον Οκτώβριο του 1978 μεταξύ μελών και μη μελών της Belasco και με τις οποίες επιδιώκετο εναρμονισμένη μείωση των εκπτώσεων που χορηγούνταν στους πελάτες.
- 6 Τα προϊόντα τα οποία αφορούσαν η σύμβαση και οι προαναφερθείσες πράξεις ήταν, αφενός, τα προϊόντα « Belasco », που περιλαμβάνουν τα προϊόντα « Benor », τα οποία

είναι εγκεκριμένα από τον IBN, και ανάλογα προϊόντα που δεν ανταποκρίνονται προς τις προδιαγραφές του Ινστιτούτου αυτού και, αφετέρου, οι βελτιωμένες με την προσθήκη πλαστικών ουσιών ασφαλούχες επενδύσεις κατά γενικό κανόνα σε υπόστρωμα πολυεστέρα, που αποκαλούνται « νέα προϊόντα », καθώς και άλλα προϊόντα, όπως οι μαστίχες και η υγρή άσφαλτος, που χρησιμοποιούνται κατά ένα μεγάλο μέρος μαζί με τις ασφαλούχες επενδύσεις, τα αποκαλούμενα « συναφή προϊόντα ».

- 7 Η Επιτροπή θεώρησε ότι η σύμβαση και οι προαναφερθείσες συμφωνίες, καθώς και τα μέτρα που ελήφθησαν για την εκτέλεσή τους, συνιστούν παραβάσεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης και, κατά συνέπεια, επέβαλε πρόστιμα στη Belasco και τα μέλη της.
- 8 Προς στήριξη της προσφυγής τους οι προσφεύγουσες επικαλούνται λόγους ακυρώσεως που αφορούν κατ' ουσίαν την έλλειψη των προϋποθέσεων εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, την παράβαση του κανονισμού 17/62 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962 (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/01, σ. 25), την παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως, την παράβαση ουσιώδους τύπου, καθώς και η απόφαση έχει εσφαλμένη, αντιφατική και ανεπαρκή αιτιολογία, καθώς και το αδικαιολόγητο ύψος των προστίμων.
- 9 Στην έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση αναπτύσσονται διεξοδικώς τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως, η εξέλιξη της διαδικασίας, καθώς και οι ισχυρισμοί και τα επιχειρήματα των διαδίκων. Τα στοιχεία αυτά της δικογραφίας δεν επαναλαμβάνονται πιο κάτω παρά μόνο καθόσον απαιτείται για τη συλλογιστική του Δικαστηρίου.

II — Επί της παραβάσεως του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης

A — *Επί της αλλοιώσεως του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς*

1. *Όσον αφορά τη θέσπιση κοινού τιμοκαταλόγου για τα προϊόντα Belasco και κοινών τιμών για τα συναφή και τα νέα προϊόντα*

- 10 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι η θέσπιση κοινού τιμοκαταλόγου για τα προϊόντα Belasco είχε ως σκοπό όχι τη νόθευση του ανταγωνισμού αλλά αποκλειστικά την

υποβολή συλλογικών αιτήσεων για αυξήσεις τιμών, όπως συνιστούσε η ίδια η διοίκηση, ώστε να τους χορηγηθούν οι απαραίτητες άδειες συντομότερα από ό,τι στην περίπτωση του υποβολής ατομικών αιτήσεων. Υποστηρίζουν δε ότι, εν πάση περιπτώσει, η θέσπιση του κοινού τιμοκαταλόγου δεν είχε ως αποτέλεσμα τη νόθευση του ανταγωνισμού, καθόσον, αφενός, οι ισχύουσες στην αγορά τιμές διέφεραν στην πραγματικότητα ανάλογα με την επιχείρηση και, αφετέρου, οι εν λόγω τιμοκατάλογοι κοινοποιούνταν στις επιχειρήσεις μη μέλη της Belasco, οι οποίες είχαν κατ' αυτό τον τρόπο τη δυνατότητα να αναπροσαρμόσουν τις τιμές τους, έτσι ώστε να βελτιώσουν τη θέση τους στην αγορά, σε σχέση με εκείνη των μελών της Belasco.

- 11 Όσον αφορά τον από κοινού καθορισμό τιμών για τα συναφή προϊόντα, οι προσφεύγουσες αναφέρουν ότι η ίδια η Επιτροπή αναγνώρισε στην απόφασή της ότι οι τιμές αυτές δεν είχαν τηρηθεί στην πράξη. Υπογραμμίζουν δε ότι ποτέ δεν υπήρξε κοινός τιμοκατάλογος για τα συναφή προϊόντα, έστω και αν η γενική συνέλευση είχε αποφασίσει επί αυτού δύο φορές. Όσον αφορά τα νέα προϊόντα, ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή είχε επίσης δεχθεί στην απόφασή της ότι δεν είχε αποδειχθεί ότι οι κοινές τιμές εφαρμόζονταν.
- 12 Ενόψει των στοιχείων της δικογραφίας, πρέπει να γίνει καταρχάς δεκτό ότι οι προσφεύγουσες δεν περιορίστηκαν στην συλλογική υποβολή αιτήσεων για αυξήσεις τιμών, αλλά συντονίστηκαν επίσης μεταξύ τους σχετικά με την κατανομή των επιτρεπόμενων αυξήσεων μεταξύ των διαφόρων προϊόντων, καθώς και ως προς την πλέον κατάλληλη στιγμή για την εφαρμογή τους. Ο κοινός τιμοκατάλογος, εξάλλου, συμπληρώθηκε με μέτρα σχετικά με το ύψος των εκπτώσεων που επρόκειτο να εφαρμοστούν στην αγορά. Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η θέσπιση του κοινού τιμοκαταλόγου είχε ως σκοπό τον περιορισμό του ανταγωνισμού ως προς τις τιμές.
- 13 Στη συνέχεια, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η κοινοποίηση σε επιχειρήσεις μη μέλη της Belasco των σχεδίων περί υποβολής αιτήσεων για αυξήσεις τιμών προς τις διοικητικές αρχές, καθώς και των σχεδίων περί τιμοκαταλόγων, με τους οποίους θα ετίθεντο σε εφαρμογή οι χορηγούμενες αυξήσεις, είχε ως σκοπό να παρακινήσει τις επιχειρήσεις αυτές να ευθυγραμμίσουν τις τιμές τους προς εκείνες των μελών, κατά τρόπον ώστε να ενισχυθούν τα αποτελέσματα της συμπράξεως και πέραν του κύκλου των μελών. Είναι πράγματι βέβαιο ότι η κοινοποίηση των εν λόγω σχεδίων εντασσόταν στο πλαίσιο εναρμονίσεως με τις επιχειρήσεις μη μέλη της Belasco με σκοπό τον προσεταιρισμό τους ως προς την πρακτική αυτή τιμών, τις εκπτώσεις και τα άλλα μέτρα που ελάμβαναν τα μέλη της Belasco και την ενθάρρυνσή τους να τηρούν την ίδια συμπεριφορά στην αγορά.

- 14 Επιπλέον πρέπει να σημειωθεί, όσον αφορά τη θέσπιση κοινών τιμών για τα νέα προϊόντα, ότι αυτές οι τιμές καθορίστηκαν πολλές φορές από τη γενική συνέλευση, έστω και αν το εφαρμοζόμενο για τα προϊόντα αυτά σύστημα ήταν λιγότερο αυστηρό από εκείνο που είχε εφαρμοστεί για τα άλλα προϊόντα, όπως το έχει αναγνωρίσει η Επιτροπή (σημείο 107 της επίδικης αποφάσεως).
- 15 Όσον αφορά τη θέσπιση κοινών τιμών για τα συναφή προϊόντα, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, ναι μεν οι καθορισθείσες τιμές δεν τηρήθηκαν στην πράξη, αλλά οι αποφάσεις της γενικής συνελεύσεως που τις καθόρισαν είχαν ως σκοπό τον περιορισμό του ανταγωνισμού.
- 16 Συνεπώς, οι ισχυρισμοί που στηρίζονται στο σκοπό του κοινού τιμολογίου, καθώς και στη μη εφαρμογή των κοινών τιμών στα συναφή και τα νέα προϊόντα δεν μπορούν να γίνουν δεκτοί.

2. Απαγόρευση προσφοράς δώρων και πωλήσεων με ζημία

- 17 Κατά τις προσφεύγουσες, η απαγόρευση προσφοράς δώρων και πωλήσεων με ζημία αποτελούσε απλώς εφαρμογή στην πράξη των κανόνων του βελγικού δικαίου περί αθεμίτου ανταγωνισμού.
- 18 Ο ισχυρισμός αυτός δεν μπορεί να γίνει δεκτός. Πράγματι, πρέπει να σημειωθεί ότι ο βελγικός νόμος της 14ης Ιουλίου 1971 περί των εμπορικών πρακτικών (*Moniteur belge* της 30.7.1971, σ. 9087), τον οποίο επικαλούνται οι προσφεύγουσες, αφορά μόνο την πώληση στους τελικούς καταναλωτές και, επομένως, δεν έχει εφαρμογή στις σχέσεις μεταξύ επιχειρηματιών όπως οι εν λόγω. Επομένως, η απαγόρευση προσφοράς δώρων και πωλήσεων με ζημία δεν μπορούσε να έχει άλλο σκοπό, εν προκειμένω, από το να αποφευχθεί η καταστρατήγηση της συμφωνηθείσας πειθαρχίας σε ζητήματα τιμών και κατ' αυτόν τον τρόπο ο ανταγωνισμός μεταξύ των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων.

3. Εφαρμογή των ποσοστάσεων

- 19 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι είναι μεν αληθές ότι η σύμβαση καθόριζε ποσοστάσεις κατανομής για τις οποίες προβλεπόταν έλεγχος, παράλληλα με ένα σύστημα ποινικών ρητρών υπό μορφή αποζημιώσεως, αυτό όμως το σύστημα δεν τέθηκε ποτέ σε εφαρμογή.
- 20 Επ' αυτού αρκεί να σημειωθεί ότι ο έλεγχος της τηρήσεως των ποσοστάσεων ασκούνταν πράγματι, όπως προκύπτει από το γεγονός ότι εκείνοι οι οποίοι είχαν υπερβεί τις ποσοστάσεις τους δέχτηκαν να καταβάλουν ως ποινική ρήτρα σημαντικά πολλές φορές ποσά σε εκείνους που δεν είχαν συμπληρώσει τις δικές τους. Επομένως ο προβαλλόμενος ισχυρισμός διαψεύδεται από τα γεγονότα.

4. Οι εκπτώσεις

- 21 Κατά τις προσφεύγουσες, το ύψος των εκπτώσεων δεν αποτέλεσε ποτέ το αντικείμενο συμφωνίας. Αντίθετα, κάθε μέλος της Belasco χορηγούσε τις δικές του εκπτώσεις οι οποίες εξαρτώνταν από τη σπουδαιότητα του πελάτη και το ύψος της παραγγελίας, όπως προκύπτει από την ανάλυση των τιμολογίων που παραδόθηκαν στην Επιτροπή για να ληφθούν ενδεικτικώς υπόψη.
- 22 Επ' αυτού πρέπει να σημειωθεί καταρχάς ότι, όπως απέδειξε η Επιτροπή, η συμφωνία που συνήφθη στις 30 Οκτωβρίου 1978 προέβλεπε πειθαρχία σε ζητήματα εκπτώσεων, η οποία εφαρμόστηκε πράγματι μέχρι τον Ιούλιο-Αύγουστο 1980. Είναι αλήθεια ότι αυτή η πειθαρχία δεν ετηρείτο πάντοτε, αλλά, κάθε φορά που παραβιαζόταν, υποβάλλονταν καταγγελίες ενώπιον της γενικής συνελεύσεως από τα μέλη τα οποία θεωρούσαν ότι βλάπτονταν.
- 23 Στη συνέχεια, πρέπει να γίνει δεκτό ότι δεν ευσταθεί ο ισχυρισμός ότι, από την εξέταση των τιμολογίων που παραδόθηκαν στην Επιτροπή προκύπτει ότι γενικά δεν ετηρείτο η πειθαρχία σχετικά με τις εκπτώσεις. Πράγματι, όπως ορθώς τόνισε η Επιτροπή, από τα τιμολόγια αυτά αποδεικνύεται απλώς ότι, κατά τη διάρκεια εφαρμογής της συμφωνίας του 1978, χορηγήθηκαν εκπτώσεις μόνο σε τρεις πελάτες της Belasco.

5. Η αρχή της σταθεροποίησης της πελατείας

- 24 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι η αρχή ότι κάθε ένας πρέπει να συναλλάσσεται αποκλειστικά με την πελατεία του, η λεγόμενη αρχή της σταθεροποίησης της πελατείας, ουδέποτε τηρήθηκε. Ο κατάλογος των πελατών που κέρδισε ή έχασε κάθε επιχείρηση κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς αποδεικνύει καταφανώς αυτό τον ισχυρισμό.
- 25 Επ' αυτού πρέπει να παρατηρηθεί ότι διάφορα μέλη ζήτησαν, κατά τη διάρκεια των γενικών συνελεύσεων, να μη γίνονται ευνοϊκότερες προσφορές σε ορισμένους πελάτες. Επιπλέον, ορισμένα μέλη παραπονέθηκαν για την απώλεια πελατών προς όφελος άλλων μελών. Τα παράπονα αυτά εξετάστηκαν από τη γενική συνέλευση και, μερικές φορές, προκάλεσαν έρευνα προς εξακρίβωση της βασιμότητάς τους. Περαιτέρω, τον Ιανουάριο του 1978 όταν έγινε μια διαφημιστική εκστρατεία τιμών από την International Roofing Company SA, επιχείρηση μη μέλος της Belasco, η γενική συνέλευση παρακίνησε τα μέλη να διατηρήσουν τη δική τους πελατεία. Τέλος, ο πρόεδρος της γενικής συνελεύσεως επιβεβαίωσε εκ νέου το 1981 την αρχή της σταθεροποίησης της πελατείας.
- 26 Από αυτά τα δεδομένα προκύπτει ότι η αρχή της σταθεροποίησης της πελατείας εφαρμόστηκε από τις προσφεύγουσες, έστω και με περιορισμένο τρόπο, όπως αναγνώρισε η Επιτροπή [σημείο 74 νί) της αλοφάσεως]. Συνεπώς ο σχετικός ισχυρισμός πρέπει να απορριφθεί.

6. *Εναρμονισμένες ενέργειες κατά ανταγωνιστριών επιχειρήσεων*

- 27 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι οι εναρμονισμένες ενέργειες για την παρεμπόδιση της εξαγοράς της επιχείρησης Usines Pol Madou (στο εξής: UPM), παλαιού μέλους της Belasco, από ανταγωνιστές, και ιδιαίτερα από μια αλλοδαπή επιχείρηση, δεν πραγματοποιήθηκαν. Η πτώχευση της UPM προκλήθηκε από αλόγιστη διαχείριση και όχι από εναρμονισμένες ενέργειες μελών της Belasco.
- 28 Επ' αυτού πρέπει να σημειωθεί ότι, όπως κατέδειξε η Επιτροπή, οι προσφεύγουσες επιχείρησαν να εμποδίσουν τη δυνατότητα αναλήψεως της UPM, η οποία βρισκόταν σε πτώχευση, από μία ή περισσότερες αλλοδαπές επιχειρήσεις, καθόσον αυτές οι επιχειρήσεις δεν αποτελούσαν μέλη της σύμπραξης. Πρέπει να γίνει δεκτό ότι αυτές οι εναρμονισμένες ενέργειες, που εντάσσονται στο πλαίσιο των ενεργειών κατά άλλων παραγωγών και εισαγωγέων, αποσκοπούσε στον περιορισμό του ανταγωνισμού ή

στην ενίσχυση της θέσεως των προσφευγουσών στην αγορά. Κατά συνέπεια, οι ισχυρισμοί τους οποίους προέβαλαν επ' αυτού οι προσφεύγουσες δεν είναι βάσιμοι και πρέπει να απορριφθούν. Επιπλέον πρέπει να τονιστεί ότι, όπως παραδέχτηκαν οι προσφεύγουσες κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, οι εναρμονισμένες ενέργειες κατά της ΙΚΟ, ενός παραγωγού μη μέλους της Belasco, που είχαν σκοπό να την παρακινήσουν να εγκαταλείψει την πολιτική των χαμηλών τιμών, είχαν θετικά αποτελέσματα.

7. Λήψη μέτρων τυποποίησης και ορθολογικής οργάνωσης

29 Οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι η εφαρμογή ενός κοινού προγράμματος για τα προϊόντα Belasco, οι αποφάσεις περί συντονισμού των χαρακτηριστικών των νέων προϊόντων, η χρησιμοποίηση της ονομασίας Belasco και τα μέτρα συλλογικής διαφημίσεως υπέρ της ονομασίας αυτής δεν ήταν ικανά να αλλοιώσουν τον ανταγωνισμό, αλλά αποτελούσαν μέτρα που είχαν ως προορισμό τη βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων, την ορθολογική οργάνωση της παραγωγής και της διανομής και την τυποποίηση της κλίμακας των προϊόντων που προσφέρονταν στους αρχιτέκτονες.

30 Επ' αυτού πρέπει να σημειωθεί ότι τα μέτρα αυτά εντάσσονταν στο πλαίσιο της συμβάσεως του 1978 και ενίσχυαν του περιορισμούς στους οποίους αυτή αποσκοπούσε. Πράγματι, τα μέτρα τυποποίησης προορίζονταν να εμποδίσουν τα μέλη να διαφοροποιούν τα προϊόντα τους και να τα αποτρέψουν από την άσκηση ανταγωνισμού μεταξύ τους. Εξάλλου οι κοινές διαφημιστικές ενέργειες, όπως η χρήση της ονομασίας Belasco, περιόριζαν τον ανταγωνισμό, καθώς επέφεραν ομοιομορφία της εικόνας των προϊόντων, τα οποία υπάγονται σε ένα τομέα όπου η ατομική διαφήμιση μπορεί να αποτελέσει ένα μέσο διαφοροποίησης και, επομένως, ανταγωνισμού. Συνεπώς, οι ισχυρισμοί που προβλήθηκαν εν προκειμένω πρέπει να απορριφθούν.

31 Από το σύνολο των προηγουμένων σκέψεων προκύπτει ότι ο λόγος ακυρώσεως που στηρίζεται στην έλλειψη αλλοιώσεως του ανταγωνισμού πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

B — Επί του επηρεασμού του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών

32 Οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι η επίμαχη σύμπραξη δεσμεύει μόνο βελγικές επιχειρήσεις, αφορά μόνο τα προϊόντα που παρασκευάζουν αυτές οι επιχειρήσεις και ισχύει μόνο για τη βελγική αγορά. Προσθέτουν ότι η πραγματοποίηση συλλογικών ενεργειών κατά αλλοδαπών παραγωγών δεν αποδείχθηκε και ότι η Επιτροπή παραδέχθηκε ότι δεν βρήκε καμία ένδειξη, όσον αφορά τη συνέχεια που δόθηκε σχετικά με τις ενέργειες που προτάθηκαν ή αποφασίστηκαν. Από αυτό καταλήγουν στο συμπέ-

ρασμα ότι η σύμπραξη για την οποία επιβλήθηκαν κυρώσεις, δεν επηρέασε το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών.

- 33 Καταρχάς πρέπει να υπενθυμιστεί ότι, κατά πάγια νομολογία, το γεγονός ότι μία σύμπραξη έχει ως αντικείμενο αποκλειστικά τη διάθεση προϊόντων στο εμπόριο σε ένα μόνο κράτος μέλος δεν αρκεί για να αποκλειστεί η δυνατότητα επηρεασμού του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών.
- 34 Πρέπει να υπογραμμιστεί στη συνέχεια ότι, εφόσον πρόκειται για μια αγορά η οποία είναι ανοικτή στις εισαγωγές, τα μέλη μιας εθνικής συμπράξεως περί τιμών δεν μπορούν να διατηρήσουν το μερίδιό τους στην αγορά παρά μόνο εάν προστατεύονται κατά του ανταγωνισμού από το εξωτερικό.
- 35 Επ' αυτού πρέπει να τονιστεί ότι, στη συγκεκριμένη περίπτωση, η σύμβαση προέβλεπε μέτρα προστασίας και άμυνας, ιδίως σε περίπτωση εντάσεως του ανταγωνισμού εκ μέρους αλλοδαπών επιχειρήσεων. Επιπλέον, τα μέλη ανέλαβαν την υποχρέωση, προκειμένου να εμποδίσουν τρίτες επιχειρήσεις, και ιδίως αλλοδαπές, να βελτιώσουν τις ανταγωνιστικές τους ικανότητες, να μην μεταβιβάζουν παραγωγικά μέσα σε τρίτους, να μην παράγουν για λογαριασμό τρίτων και να αναλαμβάνουν τα παραγωγικά μέσα ενός από αυτά σε περίπτωση που θα πτώχευε.
- 36 Έτσι, το Φεβρουάριο του 1984 η γενική συνέλευση αποφάσισε να χορηγηθούν από τα μέλη της πρόσθετες εναρμονισμένες εκπτώσεις στους πελάτες ενός εισαγωγέα ασφαλιστικών επενδύσεων (της Canam Sales), τον δε Ιούλιο του 1980 τα μέλη επέμειναν, έναντι των αρμοδίων περιφερειακών αρχών, να μην εξαγοραστεί από αλλοδαπή επιχείρηση η εταιρεία UPM, παλαιό μέλος της συμπράξεως που είχε κηρυχθεί σε πτώχευση. Με την ευκαιρία αυτή εκδήλωσαν το δικό τους ενδιαφέρον για την εξαγορά της εν λόγω επιχείρησης.
- 37 Το σημαντικό μερίδιο στην αγορά που είχαν τα μέλη της Belasco τους επέτρεπε όχι μόνο να εφαρμόζουν τα προβλεπόμενα μέτρα, αλλά επίσης να τα καθιστούν αποτελεσματικά. Πράγματι, οι προσφεύγουσες κατείχαν το 57 έως 69 % της αγοράς των ασφαλιστικών επενδύσεων, το δε υπόλοιπο διαμοιράζονταν οι ανταγωνιστές τους (περίπου 20 %) και οι εισαγωγείς. Η Επιτροπή ορθά εξαίρεσε από την αγορά αυτή τα συνθετικά προϊόντα, η τιμή των οποίων είναι πολύ υψηλότερη από εκείνη των ασφαλι-

τούχων επενδύσεων και η τοποθέτησή τους απαιτεί ιδιαίτερα εκπαιδευμένο προσωπικό. Τέτοιου είδους προϊόντα προορίζονται για ειδικές χρήσεις και, επομένως, δεν μπορούν να υποκαταστήσουν τα προϊόντα που αποτελούν το αντικείμενο των εν λόγω συμφωνιών και πρακτικών.

- 38 Υπό τις συνθήκες αυτές πρέπει να γίνει δεκτό ότι η επίμαχη σύμπραξη, έστω και αν είχε αποκλειστικά ως αντικείμενο τη διάθεση στο εμπόριο προϊόντων σε ένα μόνο κράτος μέλος, μπορούσε να έχει επίδραση στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές.

II — Επί της παραβάσεως του άρθρου 15 του κανονισμού 17

- 39 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι η προσβαλλόμενη απόφαση συνιστά παράβαση του άρθρου 15 του κανονισμού 17. Προς στήριξη του ισχυρισμού αυτού προβάλλουν επιχειρήματα σχετικά με την έλλειψη προθέσεως, όσον αφορά τις διαπραχθείσες παραβάσεις και τα αποτελέσματά τους στην αγορά.

1. Έλλειψη προθέσεως για τη διάπραξη των παραβάσεων

- 40 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι, όπως και η ίδια η Επιτροπή το είχε αναγνωρίσει, δεν είχαν επίγνωση του ότι η συμφωνία τους απαγορευόταν δυνάμει του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Τελείως καλόπιστα παρέτειναν τη συμφωνία του 1966. Απλώς και μόνο η ύπαρξη αμέλειας δεν μπορεί να δικαιολογήσει τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν στις προσφεύγουσες, καθώς δεν επιβλήθηκε καμία κύρωση στις επιχειρήσεις μη μέλη της Belasco, την αμέλεια των οποίων όμως είχε αναγνωρίσει η Επιτροπή.

- 41 Επ' αυτού πρέπει να σημειωθεί ότι κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου (μεταξύ άλλων, απόφαση της 1ης Φεβρουαρίου 1978, Miller, Rec. 1978, σ. 131), για να μπορεί να θεωρηθεί ότι μία παράβαση διαπράχθηκε εκ προθέσεως δεν είναι απαραίτητο η επιχείρηση να είχε επίγνωση του ότι παρέβαινε την απαγόρευση του άρθρου 85. Αρκεί το ότι δεν μπορούσε να αγνοεί ότι η επίμαχη συμπεριφορά είχε ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού.

- 42 Αυτό συμβαίνει και στην προκειμένη περίπτωση, ενόψει της φύσεως των όρων της συμβάσεως και των επίμαχων συμφωνιών, καθώς και των μέτρων που ελήφθησαν προς εξασφάλιση της εκτελέσεώς της.

2. Αποτελέσματα των διαπραγμαθεισών παραβάσεων στην αγορά

- 43 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή δεν διευκρίνισε με ποιο τρόπο έλαβε υπόψη τα αποτελέσματα των παραβάσεων στην αγορά κατά τον καθορισμό του ύψους των προστίμων. Δεδομένου ότι αυτά τα αποτελέσματα είχαν αμφισβητηθεί στα υπομνήματα που υπέβαλαν ως απάντηση στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, συνάγεται ότι μια τέτοια διευκρίνιση ήταν απαραίτητη. Η παράλειψή της συνιστά παράβαση του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17.
- 44 Επ' αυτού αρκεί να σημειωθεί ότι, στα σημεία 76 έως 82 της επίδικης αποφάσεως, η Επιτροπή εξέθεσε σαφώς τους περιορισμούς του ανταγωνισμού που προκαλούσε κάθε μία από τις εναρμονισμένες πρακτικές και την επίπτωσή τους στην αγορά.
- 45 Από τα προεκτιθέμενα προκύπτει ότι ο λόγος που στηρίζεται στην παράβαση του άρθρου 15 του κανονισμού 17 δεν είναι βάσιμος και, επομένως, πρέπει να απορριφθεί.

III — Επί της παραβιάσεως της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως

- 46 Οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι, επιφυλάσσοντάς τους μεταχείριση διαφορετική από την επιδειχθείσα έναντι των μη μελών, η Επιτροπή παραβίασε την αρχή της ισότητας.
- 47 Επ' αυτού αρκεί να σημειωθεί ότι τα μέλη και τα μη μέλη της Belasco δεν βρίσκονται σε όμοια κατάσταση. Τα μη μέλη δεν είχαν προσχωρήσει στην επίμαχη σύμβαση, οι μόνες δε παραβάσεις που διαπιστώθηκαν σε βάρος τους δεν αφορούν παρά μόνο τις συμφωνίες περί των εκπτώσεων, που συνήφθησαν τον Οκτώβριο 1978, οι οποίες εξάλλου δεν αφορούσαν τα νέα προϊόντα.
- 48 Επομένως ο λόγος που στηρίζεται στην παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως πρέπει να απορριφθεί.

IV — Επί της εσφαλμένης, αντιφατικής και ανεπαρκούς αιτιολογίας

1. Η εσφαλμένη και αντιφατική αιτιολογία

- 49 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή περιέπεσε σε αντίφαση, προσάπτοντάς τους ότι ενήργησαν έτσι ώστε να καθορίσουν από κοινού τα κύρια χαρακτηριστικά των προϊόντων τους, ενώ εξάλλου με την απόφαση διευκρινίζεται ότι αυτή η αιτίαση δεν αφορούσε τη συμμετοχή των μελών της Belasco στη σύνταξη προδιαγραφών IBN πράγμα το οποίο σημαίνει την κυκλοφορία στην αγορά τυποποιημένων προϊόντων για δέκα έτη. Επ' αυτού πρέπει να σημειωθεί ότι, όπως τονίστηκε πιο πάνω, τα μέτρα που αποσκοπούσαν στην καθιέρωση ομοιομορφίας των προϊόντων εντάσσονταν στο πλαίσιο της συμβάσεως του 1978 και συντελούσαν στην ενίσχυση των επιδιωκόμενων με αυτή περιορισμών. Ο σκοπός τους επομένως δεν ήταν να καταστεί δυνατή η θέσπιση προδιαγραφών IBN.
- 50 Η Επιτροπή περιέπεσε επίσης, κατά τις προσφεύγουσες, σε αντίφαση, υποστηρίζοντας ότι τα αποτελέσματα μιας συμπράξεως πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, όταν πρόκειται να εκτιμηθούν οι παραβάσεις, ενώ ποτέ δεν έλαβε υπόψη τα αποτελέσματα της συμπράξεως στην οικεία αγορά. Επ' αυτού πρέπει να γίνει δεκτό ότι, όπως τονίστηκε πιο πάνω, η Επιτροπή προέβη σε ορθή ανάλυση των αποτελεσμάτων της συμπράξεως στην αγορά.
- 51 Η προσβαλλόμενη απόφαση περιλαμβάνει, κατά τις προσφεύγουσες, ακόμα μία αντίφαση, καθόσον αναφέρεται σ' αυτήν, αφενός, ότι οι παραδόσεις των συμμετεχόντων στη σύμπραξη αντιπροσώπευαν το 57 έως 60 % της καταναλώσεως των εν λόγω προϊόντων (σημείο 88) και, αφετέρου, ότι αυτές οι παραδόσεις αντιπροσώπευαν τουλάχιστον το 70 % της καταναλώσεως (σημείο 91). Ο ισχυρισμός αυτός δεν μπορεί να γίνει δεκτός. Πράγματι, όπως ισχυρίστηκε η Επιτροπή, το παρατιθέμενο στο σημείο 88 ποσοστό αφορά τις παραδόσεις των μελών μόνο, ενώ το αναφερόμενο στο σημείο 91 αφορά το μερίδιο στην αγορά των μελών και των μη μελών.
- 52 Υποστηρίζεται επίσης ότι η απόφαση είναι αντιφατική, καθόσον αναφέρεται στο σημείο 88, ότι οι συλλογικές ενέργειες κατά των ανταγωνιστών δεν ήταν με κανένα τρόπο υποθετικές, ενώ σύμφωνα με το σημείο 61, η Επιτροπή δεν βρήκε καμία ένδειξη, όσον αφορά τη συνέχεια που δόθηκε στις δύο ενέργειες που πρότεινε ένα μέλος της Belasco. Αυτός ο ισχυρισμός δεν μπορεί να γίνει δεκτός. Πράγματι, οι προσφεύγουσες αναγνώρισαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι η δράση που αναλήφθηκε κατά της ΙΚΟ είχε αποτελέσματα και, έστω και αν δεν κατέστη δυνατό στην Επιτροπή να καθορίσει τα αποτελέσματα των άλλων εναρμονισμένων ενεργειών, από τη φύση των ενεργειών αυτών και από τα μέσα που διέθεταν τα μέλη της συμπράξεως λόγω του μεριδίου τους στην αγορά μπορεί να θεωρηθεί ότι δεν επρόκειτο για ενέργειες καθαρά υποθετικού χαρακτήρα.

53 Τέλος οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή περιέπεσε σε αντίφαση, προσάπτοντας στις προσφεύγουσες ότι συνήψαν μία σύμπραξη, που αφορούσε επίσης τις νέες επενδύσεις, ενώ εξείρεσε την Derbit, ένα παραγωγό ασφαλτούχων επενδύσεων μη μέλος της Belasco, από τους αποδέκτες της απόφασεως για το λόγο ότι η επιχείρηση αυτή παρήγαγε μόνο νέα προϊόντα, δεχόμενη έτσι ότι η σύμπραξη δεν αφορούσε αυτά τα προϊόντα. Ούτε αυτός ο ισχυρισμός μπορεί να γίνει δεκτός. Πράγματι, η Derbit δεν εξαιρέθηκε από τους αποδέκτες της αποφάσεως, διότι παρήγε μόνο νέα προϊόντα, αλλά διότι δεν περιλαμβάνετο μεταξύ των τρίτων επιχειρήσεων που είχαν συνάψει συμφωνίες με τα μέλη της Belasco.

2. Η ανεπαρκής αιτιολογία

54 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή δεν αιτιολόγησε επαρκώς τις αιτίαισες που αφορούν τις ποσοτώσεις και τις εκπτώσεις και ότι δεν εξέτασε τις εκθέσεις που συντάξε ένας επιθεωρητής της επιχειρήσεως, από τις οποίες προκύπτει ότι δεν τηρήθηκε καμία από τις υποχρεώσεις που είχαν αναλάβει τα συμβαλλόμενα μέρη, καθώς και ότι δεν απάντησε στους ισχυρισμούς που είχαν προβάλει όσον αφορά τα αποτελέσματα της συμπράξεως στην αγορά.

55 Επ' αυτού πρέπει να παρατηρηθεί, καταρχάς, ότι όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, η Επιτροπή ανέλυσε ορθώς τα αποτελέσματα της συμπράξεως στην αγορά και την εφαρμογή της από τα μέλη της Belasco, όσον αφορά την τήρηση των ποσοτώσεων και των εκπτώσεων. Στη συνέχεια, και ενόψει της αιτιάσεως των προσφευγουσών αναφορικά με την παράλειψη απαντήσεως στους ισχυρισμούς τους, πρέπει να υπενθυμιστεί ότι, σύμφωνα με την νομολογία του Δικαστηρίου (μεταξύ άλλων, απόφαση της 17ης Νοεμβρίου 1987, *British-American Tobacco Company*, 142 και 156/84, Συλλογή 1987, σ. 4487), και μεν, δυνάμει του άρθρου 190 της Συνθήκης, η Επιτροπή υποχρεούται να αναφέρει τα πραγματικά στοιχεία, τα οποία δικαιολογούν την απόφαση, και τις νομικές εκτιμήσεις που την ώθησαν στη λήψη της, η διάταξη αυτή όμως δεν απαιτεί να αναφέρεται λεπτομερώς η Επιτροπή σε όλα τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που εξετάστηκαν κατά τη διοικητική διαδικασία.

56 Υπό το φως των προηγουμένων παρατηρήσεων πρέπει να γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή εξέθεσε τα πραγματικά στοιχεία και τις νομικές εκτιμήσεις βάσει των οποίων διαπίστωσε την παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού και επέβαλε πρόστιμα στις προσφεύγουσες. Επομένως, η επίδικη απόφαση δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι είναι ανεπαρκώς αιτιολογημένη.

- 57 Συνεπώς, ο λόγος που βασίζεται στην εσφαλμένη, αντιφατική και ανεπαρκή αιτιολογία πρέπει να απορριφθεί.

V — Επί του ύψους των προστίμων

- 58 Πρέπει να σημειωθεί καταρχάς ότι ορισμένοι από τους ισχυρισμούς που διατυπώνουν οι προσφεύγουσες με σκοπό τη μείωση των προστίμων ταυτίζονται προς αυτούς που προέβαλαν για να συναγάγουν ότι η προσβαλλόμενη απόφαση συνιστά παράβαση του άρθρου 15 του κανονισμού 17 και ότι, στο μέτρο αυτό, οι ισχυρισμοί αυτοί έχουν ήδη απορριφθεί.
- 59 Οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ακόμη ότι τα νέα προϊόντα δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της συμβάσεως και ότι τα μέλη της Belasco εφάρμοζαν αυτοτελή εμπορική πολιτική για τα προϊόντα αυτά.
- 60 Πρέπει να υπενθυμιστεί καταρχάς ότι η σύμβαση, σύμφωνα με τους ίδιους τους όρους της, εφαρμόζεται στα « πιλήματα κάθε είδους ... εμποτισμένα με άσφαλτο, τόσο εκείνα τα οποία είναι τώρα γνωστά στην αγορά με το όνομα "πιλήματα εμποτισμένα ή επαλειμμένα με άσφαλτο" ... όσο και τα προϊόντα του ίδιου είδους που θα παρασκευαστούν στο μέλλον για την ικανοποίηση των ίδιων αναγκών » [σημείο 1, στοιχείο β) του κεφαλαίου « Αντικείμενο της συμβάσεως »] και, επομένως, στα νέα προϊόντα.
- 61 Όπως προκύπτει από τη δικογραφία, ορισμένα μέτρα εκτελέσεως της συμβάσεως αφορούσαν τα νέα προϊόντα. Τα τελευταία περιλαμβάνονταν στον υπολογισμό των ποσοτώσεων, αποτέλεσαν το αντικείμενο συμφωνιών περί τιμών και υπέκειντο στα όρια που είχαν καθοριστεί για τις εκπτώσεις. Επιπλέον είχαν αποφασιστεί για τα προϊόντα αυτά μέτρα προς επίτευξη ομοιομορφίας.
- 62 Επομένως πρέπει να γίνει δεκτό ότι η σύμβαση αφορούσε τα νέα προϊόντα, έστω και αν, σύμφωνα με τα σημεία 4, στοιχείο γ) και 74, χι), της επίδικης αποφάσεως εφαρμόστηκε στα προϊόντα αυτά προοδευτικά.
- 63 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν εξάλλου ότι η σύμπραξη διάρκεσε μόνο από 1ης Ιανουαρίου 1978 μέχρι 31ης Δεκεμβρίου 1983 και υπογραμμίζουν ότι, αν είχαν υπάρξει

επαφές μεταξύ των μελών μετά από αυτή την ημερομηνία, οι επαφές αυτές θα είχαν ακόμα πιο αμελητέα αποτελέσματα από εκείνα τα οποία είχαν κατά τη διάρκεια ισχύος της συμβάσεως.

- 64 Αυτός ο ισχυρισμός δεν μπορεί να γίνει δεκτός. Πράγματι, πρέπει να τονιστεί ότι η σύμβαση, σύμφωνα με τους όρους της, παρατεινόταν αυτομάτως για περίοδο πέντε ετών, σε περίπτωση μη κατάγγειλας της την 31η Δεκεμβρίου 1978. Όμως, οι προσφεύγουσες όχι μόνο δεν κατάγγειλαν τη σύμβαση, αλλά επιπλέον ελάμβαναν μέτρα εκτελέσεώς της μέχρι τις 9 Απριλίου 1984 (καθορισμός ποσοστώσεων ισχυουσών από 1ης Ιανουαρίου 1984, οργάνωση επισκέψεων του λογιστή εμπειρογνώμονα στα μέλη) και συζήτησαν για τις τροποποιήσεις που έπρεπε να γίνουν μετά την ημερομηνία αυτή.
- 65 Το ύψος των επιβληθέντων προστίμων είναι το εξής: 420 000 Ecu για την ATAB, 150 000 Ecu για την Asphaltco, 200 000 Ecu για την Lummerzheim, 30 000 Ecu για τη LAF, 75 000 Ecu για τη KAB, 75 000 Ecu για τη De Boer, 50 000 Ecu για τη Huyghe και 15 000 Ecu για τη Belasco. Αυτά τα πρόστιμα αντιπροσωπεύουν το 0,75 έως 2,5 % του συνολικού κύκλου εργασιών που πραγματοποιήσαν το 1983 οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις, δηλαδή βρίσκονται σε επίπεδο αισθητά κατώτερο από το όριο 10 % που ορίζει το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17.
- 66 Πρέπει να γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή έλαβε υπόψη κατά τον καθορισμό του ύψους των προστίμων, αφενός, το συνολικό κύκλο εργασιών κάθε μιας από τις επιχειρήσεις αυτές, καθώς και τον κύκλο εργασιών που αφορούσε τις παραδόσεις ασφαλτούχων επενδύσεων στο Βέλγιο και, στην περίπτωση της Belasco, τις ετήσιες δαπάνες της· αφετέρου, η Επιτροπή θεώρησε ότι, μεταξύ των στοιχείων της συμπράξεως, οι περιορισμοί αναφορικά με τις τιμές και την κατανομή της αγοράς, καθώς και τα συλλογικά μέτρα μεταξύ των ανταγωνιστών αποτελούν μερικά από τα πλέον σοβαρά πλήγματα κατά του ελεύθερου ανταγωνισμού.
- 67 Η Επιτροπή έλαβε επίσης υπόψη το λιγότερο αυστηρό σύστημα που εφαρμόζαν τα μέλη της Belasco για τα νέα προϊόντα, καθώς και τη διάρκεια της συμπράξεως και το γεγονός ότι η αρχή της σταθεροποίησεως της πελατείας είχε τηρηθεί στην πραγματικότητα μόνο σε περιορισμένη έκταση.

- 68 Από την εξέταση των επιχειρημάτων των διαδίκων και της συλλογιστικής της Επιτροπής δεν διαπιστώνονται λόγοι που να δικαιολογούν μείωση των προστίμων. Επομένως, ο σχετικός λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.
- 69 Από όλες τις προηγούμενες σκέψεις προκύπτει ότι η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 70 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του κανονισμού διαδικασίας ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα. Δεδομένου ότι οι προσφεύγουσες ηττήθηκαν, πρέπει να καταδικαστούν στα δικαστικά έξοδα, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων του παρεμβαίνοντος.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την προσφυγή.

2) Καταδικάζει τις προσφεύγουσες αλληλεγγύως και εις ολόκληρον στα δικαστικά έξοδα, συμπεριλαμβανομένων και των εξόδων του παρεμβαίνοντος.

Joliet

Slynn

Moitinho de Almeida

Rodríguez Iglesias

Zuleeg

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 11 Ιουλίου 1989.

Ο γραμματέας

Ο πρόεδρος του πέμπτου τμήματος

J.-G. Giraud

R. Joliet